

Umetnost

Umetnostna razstava P. Francaliskega.

Znani bolgarski kulturni delavec in velik prijatelj Jugoslavije in še posebej nas Slovencev slikar Pavel Francaliski, je razstavil v Jakopičevem paviljonu lepo zbirko akvarelov.

Njegovo umetnost označuje slogovna pripadnost k staremu zmernemu realizmu, pomešanemu z impresionističnimi pridobitvami. Motivno si je izbral zimsko bolgarsko gorsko krajino in nekatere folkloristične motive. Med boljšimi podobami je »Saragjol-Rila«. Upodobljen je poletni gorski pejzaž s pasom ravnice v ospredju, gozdovi in gorskim vencem v ozadju. Koloristično spominja na stare barvne krajinske odtise, vendar jo tehnična dovršenost in mirna nevsiljiva barvna skupina obdrže na ravni umetnostne kvalitete. Prav dobra je tudi »Okolica Samokova«, ki je zajela krajinski motiv zgodnje pomladi. Barvno je izredno nežna in živahna, belina topečega snega se meša z zelenjem tal in ozadja. Značilna in za nas tudi z narodopisnega vidika zanimiva je »Bolgarska vas«, med najboljšimi pa je gotovo »Črni Isker«. Skupinsko in barvno je slika izredno skrbno pretehtana, zato pa je tudi občutje, ki ga dobi gledalec, ob tem akvarelu najčistejše in najbolj neposredno.

Kvalitetno razstava sicer ne pomeni vrhunca, vendar pa je po svoji tehnični dovršenosti in nevsiljivi obliki za ljubitelje umetnosti prav prijeten oddih. K zbližanju z brati Bolgari pa je po njej izvršen nov važen korak in želeti bi bilo, da bi kdaj videli v Ljubljani kako večjo kolektivno razstavo bolgarske umetnosti.

S. Mikuž.

Razpis banovine za umetnostno podobo iz slovenske zgodovine.

Razpisa se je udeležilo večje število slikarjev in kiparjev; toda razpis ni niti po svojem namenu niti s stališča umetnostne kvalitete žel posebnih uspehov. Umetniki so povečini zgrešili namen razpisa, ki je bil tak, da dobimo Slovenci sliko ali kip, motivno vzet iz naše zgodovine, ki ga bo mogoče (in tudi vredno) reproducirati in v domoljubne namene razširiti kot ilustracijo. Za to pa je bilo predvsem potrebno poiskati resničen dogodek iz naše zgodovine, ne pa se baviti s čisto slikarskimi ali pa pravljničnimi in fantastičnimi motivi. Razsodišče je uvidelo nedoslednost glede na namen razpisa in razdelilo nagrade bolj ali manj s stališča približne rešitve dane naloge.

Prvo nagrado je dobil kipar Putrich za relief, ki predstavlja uporne kmete. Kompozicija je povsem isokefalna, figure so med seboj le rahlo povezane, prostor ni niti nakazan. Slogovno se je naslonil na arhaicistično umetnost ali pa še globlje nazaj. Delo je tehnično dobro izvršeno, izrazno pa moti prehuda primitivnost. Snovno nedosleden, s kvalitetnega stališča pa nedvomno najboljši kip na razstavi je »Kralj Matjaž« od P. Lobode. Kralj je upodobljen v globokem spanju ob mizi in je tako skupinsko kakor tudi formalno odlično rešen. Kogovšek je upodobil motiv iz turških vojská, in sicer »Mater z janičarjem«. Pretehtana kompozicija in oblikovna solidnost sta glavni odliki tega kipa.

Od slikarjev je razstavil prav dobro skupino »Prihoda Slovencev v Alpe« mladi Omerza. Barvno pa tudi skupinsko je slika dobro premišljena. Kvalitetno dobra je tudi slika M. Maleša, ki predstavlja »Rojstvo prve slovenske knjige«. Kompozicija, zlasti pa barva in obdelava posameznih predmetov sliko močno približajo občutju XVI. stoletja. Slaba je M. Preglja kompozicija »Landsknehti pobijajo kmete«. Snovno bi slika mogla predstavljati kateri koli poljubni prizor, skupinsko je skrajno nedognana, le barvno kaže precejšno zanimivost. R. Slapernik se s svojimi deli v glavnem drži na stari kvalitetni ravni, in vendar je opaziti večjo mero »idealiziranja« tako barve kot figur, kar ne vodi ravno k vidnejšemu uspehu. Od ostalih je še omeniti tehnično popolno delo Iv. Vavpotiča, T. Kralja močno delo »Gubec« in »Prvi slovenski književniki«, nekoliko dekorativnejšo podobo Sajeveca in barvno ugodno kompozicijo K. Jakoba. S. M.

Umetnostna razstava N. Lavrin, B. Remec in T. Gorjup.

Odlična angleška umetnica N. Lavrinova, žena znanega esejista J. Lavrina, je razstavila v paviljonu lepo zbirko grafike in akvarelov. Tipično za njeno grafiko je naslonitev na starejšo črno-belo umetnost, oplojeno z novimi umetnostnimi dognanji. Trdno zgradbo podobe bodisi v kompoziciji, bodisi v obdelavi predmeta, je z nekaterimi formalnimi prvinami ekspresionistične umetnosti na tak način neposredno približala našemu umetnostnemu čustvovanju. Taka je podoba »Kamnika« ali »Lutkarja« ali katerega koli grafičnega lista in akvarela. Velik poudarek njene umetnosti leži v čustvenem in miselnem svetu. Upodobljeni predmeti so rahlo idealizirani, sredstva za dosego posplošenja so nekam arhaicistična in naposled se k temu pridruži še čustveno bogata vsebina. Od ostalega dela so zanimivi še prav posebej akvareli, ki kažejo celo nekake nadrealistične vplive.

B. Remec, ki prvič nastopa z večjim številom svojih del (olja, risbe), se nam odkrije kot izrazita umetnica, ki pa danes še ni našla odgovora na lastna umetnostna vprašanja. Njena izrazita poteza je silovito iskanje za novimi slikarskimi problemi, smisel za barvno niansiranje in naposled, kar se sklada z iskanjem novega umetnostnega rodu, ostro opazovanje realističnega detajla. Njen glavni instrument je barva, in zdi se, da si hoče najprej biti na jasnem z njenimi lastnostmi. V njeni rabi, ki je dovolj objektivnega značaja, je opaziti sledove dekorativnosti, kar pa ima svoj izvor v nezanimanju za prostorne in deloma tudi skupinske probleme. Od razstavljenih podob so kvalitetno prav dobre: Portret M., Tinček I., Štepanja vas in Pišenca.

T. Gorjup (olja, risbe) razstavlja v večjem obsegu prvič. Značilna za njegovo umetnost je trdna plastično pojmovana oblika, ki pa je dosledno izvedena le na portretih (olja in risbe), dočim je v krajinah opaziti več nesamostojnosti. Boljše so študije, kajti v večji kompoziciji je čutiti neko šibkost. Dočim je v portretu vidno samostojno gledanje na slikarski predmet in je trdna kontura prav ugodno povezana s koloritom, je v krajini jasno viden Pavlovičev vpliv. Zato je tudi krajinska podoba neenotna in se umetnostna kvaliteta občutno giblje med dobrim in slabim. Dobre slike so Jutro, Ljubljana, Moja mati. S. Mikuž.